

TZ-*one*

ČESKO-RUSKÝ RUSKO-ČESKÝ SLOVNÍK

potravinářsko-kuchařský

- více než 15 000 hesel
- 23 příloh

vydání v elektronické podobě

Libor Krejčířík

**ČESKO-RUSKÝ
RUSKO-ČESKÝ**

**POTRAVINÁŘSKO-KUCHAŘSKÝ
SLOVNÍK**

TZ-one

2013

Libor Krejčířík

**ČESKO-RUSKÝ
RUSKO-ČESKÝ**

**POTRAVINÁŘSKO-KUCHAŘSKÝ
SLOVNÍK**

TZ-one

2013

Informace pro uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v žádné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Používání elektronické verze knihy je určeno jen osobě, která ji legálně nabyla, a to v rozsahu stanoveném autorským zákonem.

Jakékoliv neoprávněné užití jako např. kopírování, úpravy, konverze do jiných formátů, prodej, pronájem, půjčování, darování, umístění na servery, sdílení atp. je zakázáno!

první vydání 2013

© Ing. Libor Krejčířík

© Mgr. Tomáš Zahradníček - TZ-one

ISBN 978-80-87873-11-3 (elektronická verze)

O B S A H

PŘEDMLUVA

ČÁST ČESKO-RUSKÁ

ČÁST RUSKO-ČESKÁ

PŘÍLOHY

- Příloha 1:* Základní schéma dělení vepřového masa, užívané v Česku
- Příloha 2:* Základní schéma dělení hovězího masa, užívané v Česku
- Příloha 3:* Základní schéma dělení telecího masa, užívané v Česku
- Příloha 4:* Základní schéma dělení jehněčího (skopového) masa, užívané v Česku
- Příloha 5:* Основная схема разделки свинины, используемая в России
- Příloha 6:* Основная схема разделки говядины, используемая в России
- Příloha 7:* Основная схема разделки телятины, используемая в России
- Příloha 8:* Основная схема разделки ягнятины (баранины), используемая в России
- Příloha 9:* Klasifikace a užití vepřového masa v Česku
- Příloha 10:* Klasifikace a užití hovězího masa v Česku
- Příloha 11:* Klasifikace a užití telecího masa v Česku
- Příloha 12:* Klasifikace a užití jehněčího (skopového) masa v Česku
- Příloha 13:* Классификация и использование свинины в России
- Příloha 14:* Классификация и использование говядины в России
- Příloha 15:* Классификация и использование телятины в России
- Příloha 16:* Классификация и использование ягнятины (баранины) в России
- Příloha 17:* Rozdělení masa podle kvality, užívané v Česku
- Příloha 18:* Vitamíny
- Příloha 19:* Витамины
- Příloha 20:* Klasifikace vín v Česku podle zákona 321/2004 Sbírký zákonů
- Příloha 21:* Koktejly
- Příloha 22:* Srovnání českých a ruských norem na obsahy některých anorganických látek v pitné vodě
- Příloha 23:* Ukázka transkripce do azbuky názvů některých neruských nápojů

PŘEDMLUVA

Potravinářství je komplexní obor, který věcně i jazykově zasahuje do mnoha odvětví, jako jsou například biologie, zemědělství, humánní a veterinární lékařství, technologie výroby, chemie, strojní vybavení, zpracování surovin, gastronomie, vinařství a další. Kuchařství je částí tohoto oboru a zabývá se výběrem a zpracováním potravinářských surovin, technologií a přípravou jídel, stolováním a podobně. Nejde tedy o obor vědní, ale spíše o kulturní bohatství národa, o umění či lidovou tvořivost a zábavu s historicky značně dlouhým vývojem se silně neexaktní terminologií.

V české slovníkové literatuře jsou příslušná hesla, týkající se dané problematiky buď roztroušena v různých jiných slovnících, nebo, a to mnohem častěji, chybějí vůbec. Navíc se do slovního fondu velmi silně promítají veškeré změny, kterými Česko i Rusko v posledních desetiletích prochází. Proto při excerpci bylo nutno zohlednit slovní fondy z velmi mnohých slovníků encyklopedických, obecných, odborných, ze slovníků neologizmů, ale i z literatury gastronomické, z receptářů, kuchařek, časopisecké literatury, reklam i internetu. Objem titulů použité literatury činí více než 100 položek.

Explozivní růst počtu titulů vydávané ruské i české literatury svědčí o růstu zájmu o potravinářství, výživu a přípravu jídel v nejširším smyslu slova a tento trend potvrzují i stále širší dostupnost mnoha potravinářských surovin, jejich rostoucí export i import v obou zemích, přičemž se v důsledku globalizace jak v Rusku, tak v Česku objevují stále nová jídla, nové suroviny i nové technologické postupy. Současně s tím lze ale pozorovat i trendy, směřující k ožívování starých tradic a postupů, je možné vysledovat bohatý rozvoj tvůrčí fantazie a rozšiřování sortimentu používaných domácích surovin, postupů a také zdomácnění jídel z různých částí světa.

Předkládaný slovník je velmi detailní, pokud jde o oblasti čistě potravinářské, méně pak v oblastech dostatečně jazykově zpracovaných v dostupných slovnících (strojní vybavení potravinářských provozů, chemie, medicína a zemědělství). Míra detailizace samozřejmě subjektivně závisí na autorovi.

Při sestavování podobného slovníku se nelze vyhnout potížím, spočívajícím v tom, že často neexistují v obou jazycích identické jednoslovné ekvivalenty. Proto se dosti často překládaný pojem ve slovníku vysvětluje slabším písmem, které se užívá i uvnitř hnízd. Podobným problémem je i značná variabilita pojmů, kterou ale nelze v rámci slovníku řešit. Stejně tak nelze uvádět původ slov ani jejich etymologii, nehledě na zájmovost této problematiky. Hesla ve slovníku odrážejí slovní fond živých jazyků - češtiny i ruštiny a proto je minimalizován počet historických výrazů a nejsou uváděny ani výrazy krajové, nerozšířené do běžného jazyka. Obě části slovníku, tj. česko-ruská a rusko-česká nejsou absolutně symetrické, protože nejsou identické ani realie obou zemí.

Užívání slovníku předpokládá základní znalost češtiny i ruštiny, proto není uváděn gramatický aparát (přízvuk, rod, časování, skloňování atd.). Omezeno je také uvádění slovesných vidů pouze na případy možných nejasností. Struktura slovníku je volena tak, že abecední řazení slov vychází vždy (až na řídké výjimky ustálených slovních spojení) z klíčového substantiva, uvnitř hnízd se pro přehlednost užívají tildy (~) a abecední řazení vychází z rozvíjejících adjektiv. To ostatně uživatel snadno a rychle rozpozná. U jednotlivých slov jsou uváděny pouze významy, mající vztah k potravinářství.

Na konci slovníku je 23 příloh, o nichž se autor domnívá, že jsou užitečné a přínosné. Celkem slovník obsahuje v obou částech více než 15 000 hesel.

ČÁST ČESKO-RUSKÁ

ČESKÁ ABECEDA

A	a	Ň	ň
Á	á	O	o
B	b	Ó	ó
C	c	P	p
Č	č	Q	q
D	d	R	r
Ď	ď	Ř	ř
E	e	S	s
É	é	Š	š
Ě	ě	T	t
F	f	Ť	ť
G	g	U	u
H	h	Ú	ú
Ch	ch	Ů	ů
I	i	V	v
Í	í	W	w
J	j	X	x
K	k	Y	y
L	l	Ý	ý
M	m	Z	z
N	n	Ž	ž

A

- à la a ля** (наподобие)
- à la carte a ля карт** (свободный выбор блюд из меню)
- abalone** вид съедобного морского одностворчатого моллюска
- absint абсент** (ликёр из альпийской полыни)
- absintizmus (otrava absintem) абсентизм** (отравление абсентом)
- absolut абсолют** (шведская водка, существующая во многих модификациях)
- absorbovat (v objemu) абсорбировать, поглощать** (в объеме)
- absorpce абсорбция**
- abstinence абстиненция**
- abstinent абстинент, непьющий**
- acerola ацерола** (плоды субтропического куста с высоким содержанием витамина С)
- acesulfam** коммерческое название искусственного заменителя сахара
- acidita - viz kyselost**
- acidofilní ацидофильный**
~ mléko ацидофилин
- acidobazický кислотно-основной**
- acidóza ацидоз**
- adaptace адаптация, приспособление**
- adefagie ненасытность**
- adheze - viz přílnavost**
- adipsie** патологическая потеря чувства жажды
- adjustace (adjustáž) окончательное оформление бутылки с вином** (колпачком, наклейками, прикреплен-
ным буклетом, пробкой, этикеткой и т.д.)
- adsorbovat (povrchem) адсорбировать** (поверхностью)
- adsorpce адсорбция**
- adstrigence** восприятие щемящего вкуса вина, вызванного присутствием танида
- adzuki** сорт цветной фасоли
- adžika аджика**
- afrodiziaka (jídla lásky) афродизи-аки** (пища любви, возбуждающая половую активность – напр. дичь, женьшень, икра, сельдерей, спаржа, трюфели, устрицы)
- agar agar**
- age inconu** общее обозначение очень старых видов коньяка, дословно „более старый неизвестен“
- ageuzie агеизия** (патологическая потеря способности воспринимать вкус)
- agrafa** проволочный зажим, предотвращающий преждевременное открытие бутылки шампанского вина
- agrostologie (věda o travách) агро-стология** (наука о травах)
- achtlík** старочешский мерный сосуд объемом 1/8 л
- aioili (česneková majonéza) айоли** (чесночный майонез)
- ajntopf айнтöpf** (густой суп с картошкой, овощами и мясом - немецкое национальное блюдо)
- ajovan айован** (вид специи, напоминающий тимьян)
- ajran (mléčný nápoj typu kumysu) айран** (молочный напиток, напоминающий кумыс)
- aka - viz fejchoa**
- akašu (akažu) - viz kešu**

ČÁST RUSKO-ČESKÁ

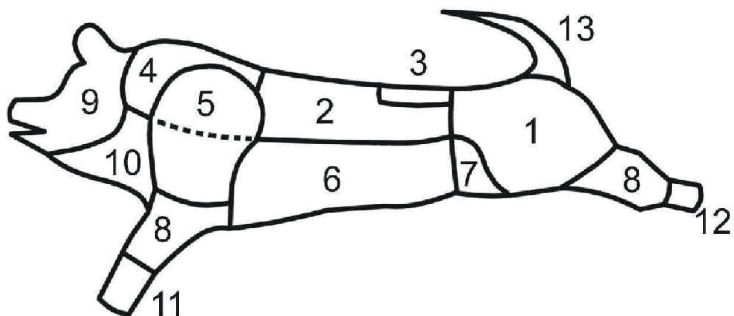
RUSKÁ AZBUKA

А	а	Р	р
Б	б	С	с
В	в	Т	т
Г	г	У	у
Д	д	Ф	ф
Е	е	Х	х
Ж	ж	Ц	ц
З	з	Ч	ч
И	и	Ш	ш
Й	й	Щ	щ
К	к	Ъ	ъ
Л	л	Ы	ы
М	м	Ь	ь
Н	н	Э	э
О	о	Ю	ю
П	п	Я	я

A

- а ля à la, jako, на způsob**
а ля карт à la carte (volný výběr jídel z jídelního lístku)
абельмосхус съедобный ibišek jedlý
абес těsto, které není určeno k jídlu (užívané k zapékání, utěšňování nádob apod.)
абиллировать pečlivě a komplexně připravit suroviny živočišného původu k vaření (zbavit peří, srsti, šupin, vykuchat, odblanit atd.)
абрикос мерушка
абрикосный (абрикосовый) мерушковы́й
абрикосовка мерушковice
абрикотин meružková esence nebo likér, užívané v cukrářství
абсент absint (likér z alpského peľuňku)
абсентизм absintizmus (otrava absintem)
абсистенция odmítání (např. vepřového masa muslimy)
абсорбировать absorbovat, pohlcovat (v objemu)
абсорбция absorpce
абстинент abstinent
абстиненция abstinence
авдан-сиры čuvašské sváteční jídlo z dušeného kuřete
авеллан druh lískového oříšku
авитаминоз avitaminóza
авокадо avokádo, hruškovec přelahnodný
аврад (аврадин) nejtěžší frakce při destilaci oleje z květů citrusů, užívaná pro aromatizaci likérů a čaje
авсень vepřová hlava v těstě (staroslovanské jídlo, podávané na svátek jara - 1. března)
австерия původní ruský název pro restauraci (podle starořímských jídelen)
автоклав autokláv (tlaková nádoba)
автокоптика automatická udírna
автолиз autolýza (samovolný rozpad)
автомат automat
авюторга nasolený kaviár černomořského cípala
аганц druh arménských bonbonů ze směsi pšenice, rozinek, ořechů a korného semínka, slepených sirupem
агар agar
агаран smetana z velbloudího mléka
агейзия ageuzie (patologická ztráta schopnosti vnímat chuťové podněty)
агли ugli (hybrid grapefruitu, pomeranče a mandarinky)
агнец mešní chléb při obětování (v pravoslaví)
агорн яворовы́й cukr
агратин posyp (sýrový aj.) při zapékání, tvořící kůrku
агростология agrostologie (trávoznallectví)
адаптация adaptace (přizpůsobení)
адгезия adheze (přilnavost)
аджада česnekové lasagne
аджендадали gruzínské jídlo - dušená směs lilků a rajčat
аджика аджика (ostré pastovité kavkazské koření k masu z feferonek, rajčat, česneku atd.)
адсорбировать adsorbovat (na povrchu)
адсорбция adsorpce
ажгон - см. зира
азароль druh drobných hrušek

PŘÍLOHY

Příloha 1**ZÁKLADNÍ SCHEMA DĚLENÍ VEPŘOVÉHO MASA,
UŽÍVANÉ V ČESKU**

- 1 - kýta
- 2 - pečeně
- 3 - panenská pečeně
- 4 - krkovice
- 5 - plec s kostí
- 6 - bok
- 7 - šunkový výřez (paždík)
- 8 - kolena
- 9 - hlava
- 10 - lalok
- 11 - nožky přední
- 12 - nožky zadní
- 13 - ocásek

Příloha 23**UKÁZKA TRANSKRIPCE DO AZBUKY NÁZVŮ NĚKTERÝCH
NERUSKÝCH NÁPOJŮ**

Ale	Эль	Guinness	Гинесс
Amontillado	АМОНТИЛЬЯДО	Harvey's Bristol	Харвейз Бристол
Apple Jack	Эпл Джек	Hennesy	Хеннесси
Armagnac	Арманьяк	Chambraise	Шамбрез
Bailey's	Бейлис	Chardonnay	Шардоне
Beaujolais	Божоле	Cherry Heering	Черри Хииринг
Beefeater Gin	Бифитер Джин	Chianti	Кьянти
Beer	Бир	Irish Cream	Айриш Крим
Blackberry	Блэкберри	Jack Daniel's	Джек Даниелс
Brandy	Бренди	Kirchwasser	Киршвассер
Bols	Больш	La Grand Passion	Ла Гранд Пасьен
Bourbon	Бурбон	Manhattan	Манхэттен
Butterscotch	Баттерскотч	Maraschino	Мараскин
Canadian Club	Канадиан Клуб	Martell	Мартель
Cocktail	Коктейль	Nassau Royale	Нассау Роял
Cognac	Коньяк	Orgeat	Орджит
Cointreau	Куантро	Ouzo	Аузо (Узо)
Cream Sherry	Крем-Шерри	Parfait Amour	Парфе Амор
Curacao	Кюрасао	Pear William	Пиэр Вильям
Cuveé	Кювье	Rock and Rye	Рок энд Рай
Cynar	Чинар	Rose's Lime Juice	Розез Лайм Джус
Dubonnet	Дюбонне	Shooter	Шутер
Egg nog	Эг-ног	Southern Comfort	Саузерн Комфорт

Framboise	Фрамбуаз	Switchel	Суитчел
George Dickel	Джорж Дикель	Tequilla	Текила
Glenfiddich	Гленфиддиш	Wild Turkey	Уайлд Торки
Grand Gruyere	Гранд Грайяр	Whisky (Whiskey)	Виски
Grand Marnier	Гранд Марньер	Worcestershire	Вустершир